

شعر متعهد در ادب فارسی

طلعت کاویان پور- استادیار مرکز معارف اسلامی دانشگاه صنعتی شریف

چکیده

هدف ادبیات پویا و متعهد اینست که به انسان کمک کند تا خود را بشناسد و خودباوری و خودپذیری او را تقویت کند. مبارزه با پستی‌ها و میل به حقیقت را در وجود مردم گسترش دهد. صفات نیک را در آنها بیابد و در روحشان پاکی، غرور و شهامت را بیدار سازد. و با آنها کاری کند تا مردمی آزاده، قوی و سعادتمند شوند و بتوانند حیات خود را با روح متعالی و اهدافی انسانی تداوم بخشند.

شعر متعهد نیز جدا از این تعریف نیست. در این مقاله آمده است اگر چه التزام و تعهد امری شخصی و فردی است، اما تعهد هنرمند باید انسانی باشد. تعهدی فارغ از قید و بند فرقه‌گرایی - تعهدی به دور از خودخواهی و تملق و تنها در راه تعالی انسان. در این مقاله به اهداف شعر متعهد و ویژگی‌های آن و نیز شعر غیرمتعهد اشاره شده است. در این نوشتار آمده است که فضیلت شاعر نویسنده متعهد در آنست که در این جهان بیمار به دنبال درمان باشد نه تسکین به دنبال تصمیم باشد نه تزئین. در این مقاله اشاره داریم به این که شاعر متعهد، رسالت و شرافت کلام، این نیروی یزدانی را در زبان فارسی به او بازمی‌گرداند و نشان می‌دهد که چگونه می‌توان و باید این لشکریان فاتح دل و مغز آدمی را در خدمت مردم و حقیقت گماشت و نه به گار گل.

نگارنده بر آنست که در این مقاله، بخشی از ادبیات متعهد در آثار منظوم برخی از شاعران کهن و معاصر ایران را مورد بررسی قرار دهد. چرا که آثار شاعران متعهد هر سرزمینی به غنای هر چه بیشتر فرهنگ ملت‌ها و در نهایت جامعه بشری می‌انجامد و لزوماً در پیشاپیش جامعه حرکت می‌کند.

کلمات کلیدی: هنر، ادبیات، شعر، شاعر، تعهد و مسؤولیت.

مقدمه

شاعران بزرگ این سرزمین کهنسال، در پیکار حیات و فراز و نشیب آن و در برابر رنج و شادی، کشش‌ها و کوشش‌های زندگی و مبارزه با فساد و جهل، ریا و تظاهر و فقر و تضاد طبقاتی، با تیغ تیز قلم و اندیشه خلاق اعتراض و